

byggnadsvård

Sköldinge kyrka

Katrineholm Sköldinge by 8:1, Sköldinge socken,
Katrineholms kommun, Strängnäs stift, Södermanlands län

Antikvarisk medverkan
Justering av altarring

Eva Wockatz

Sköldinge kyrka

Katrineholm Sköldinge by 8:1, Sköldinge socken,
Katrineholms kommun, Strängnäs stift, Södermanlands län

Antikvarisk medverkan
Justering av altarring

Eva Wockatz

Rapport 2012:03

© 2012 Sörmlands museum

Beställningar kan göras hos:
Landstinget Sörmland
Kultur & Utbildning Sörmland
SÖRMLANDS MUSEUM
Box 314, S-611 26 Nyköping
arkiv.bibliotek@dll.se
www.sorlandsmuseum.se

Författare: Eva Wockatz, antikvarie

Omslagsbild: Del av altarringen i Sködinge kyrka. Foto: Eva Wockatz
(Slm D12-0715)

Diarienummer: KN-KUS12-063

Allmänt kartmaterial: ©Lantmäteriverket. Ärende nr MS2006/01672

Nyköping 2012

Innehåll

INLEDNING	5
Bakgrund	5
Antikvarisk medverkan	5
Översiktlig beskrivning av Sköldinge kyrka	6
Historik med relevans för ärendet	7
UTFÖRDA ÅTGÄRDER	8
KULTURHISTORISK BEDÖMNING AV	
UTFÖRDA ÅTGÄRDER	8
Källförteckning	9
Administrativa uppgifter	9

1 Utdrag ur Gröna kartans blad (GSD) Katrineholm 9G NO med Sköldinge kyrka markerad. Skala 1:50 000.

INLEDNING

Under 2012 har altarringen i Sköldinge kyrka flyttats något mot öster.

Bakgrund

Katrineholmsbygdens församling ansökte den 30 april 2009 om tillstånd att justera altarringen samt att ta bort vissa bänkar och altarringens räcke. Ansökan reviderades och kompletterades den 2 februari 2012 och den 6 februari 2012, och avsåg då endast justering av altarringen. Avsikten med förslaget var att få mer utrymme framme i norra sidoskeppets kor, främst för att kunna hålla kistbegravningar vid huvudaltaret.

Länsstyrelsen i Södermanlands län beslutade den 6 mars 2012 med stöd av 4 kap 3 § Lag (1988:950) om kulturminnen mm att lämna tillstånd till sökta åtgärder enligt inkomna handlingar. Enligt länsstyrelsens beslut skulle arbeten utföras med antikvarisk medverkan.

Antikvarisk medverkan

I enlighet med länsstyrelsens tillstånd har Sörmlands museum medverkat som antikvarisk expert vid utförda arbeten i Sköldinge kyrka. Ett startmöte hölls den 16 mars 2012. Slutbesiktning av arbetena genomfördes den 5 september 2012.

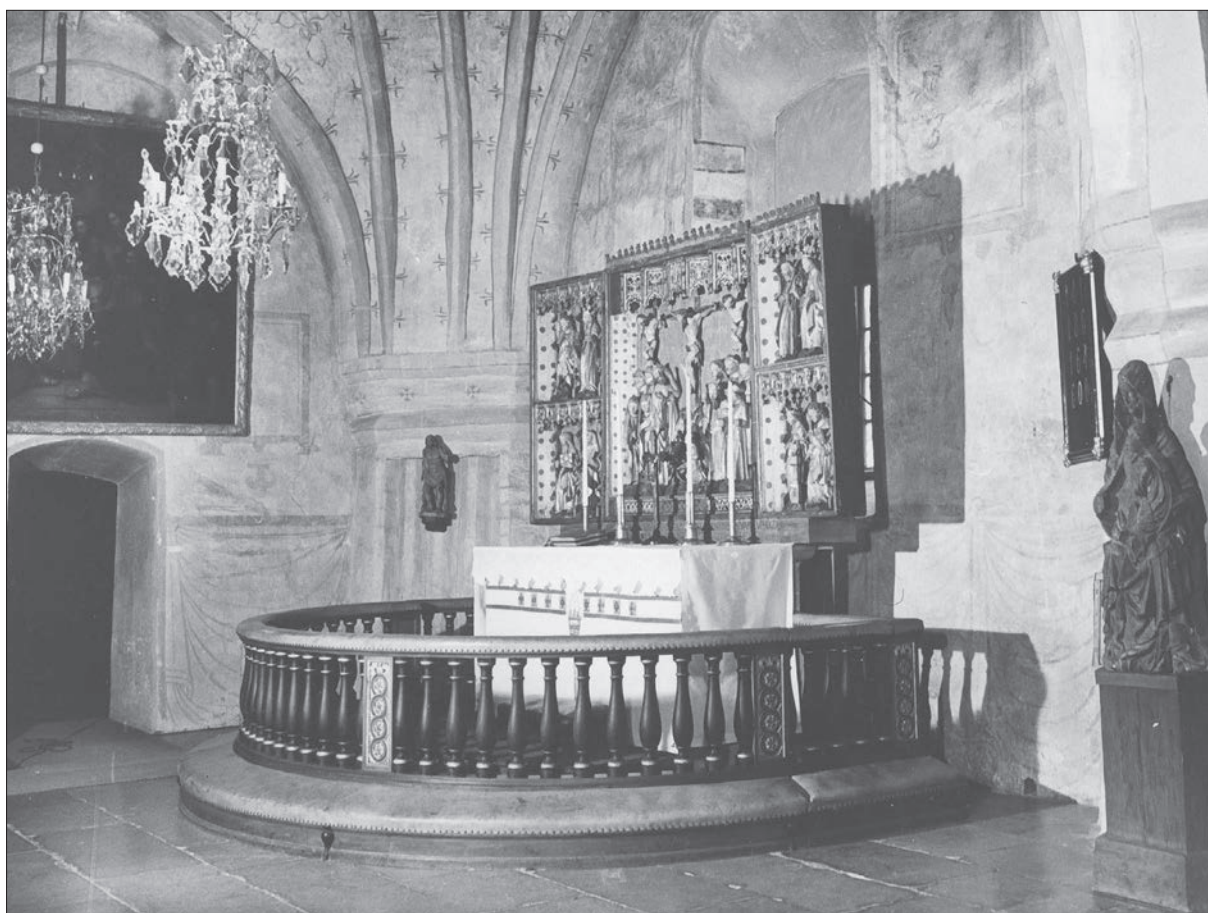
2 Sköldinge kyrkas norra sidoskepp sett från orgelläktaren i väster, september 2006 (Slm D08-1070).

Översiktlig beskrivning av Sköldinge kyrka

Troligtvis uppfördes Sköldinge kyrka på 1100-talet. Under 1200-talet breddades kyrkan något, då även murarna höjdes något och ett tunnvalv av trä byggdes som tak. Vid slutet av 1400-talet antas de fem tegelvalven ha tillkommit i norra sidoskeppet. Vid mitten av 1600-talet byggdes det södra sidoskeppet till och kyrkan blev tváskeppig. Vid samma tidpunkt byggdes ett gravkor i öster. En ny sakristia byggdes 1672.

Vid restaureringen 1915 byggdes ett nytt bisättningsrum, ett vapenhus anordnades i västra delen av långhuset och målningarna i norra sidoskeppet från omkring 1600 togs fram. 1938 togs dekorationsmålningarna i södra sidoskeppet fram. 1972-73 renoverades kyrkan igen under ledning av arkitekt Rolf Bergh.

Interiören återspeglar kyrkans olika utbyggnadsfaser och användning genom århundradena. Norra sidoskeppets ytfyllande valvmålningar från omkring 1600 står i kontrast till södra sidoskeppets utbyggnad, som i öster avslutas med det Ryningska gravkoret, med avsevärt stramare och enklare valvdekorationer. Förändringar och nytillskott i kyrkan har gjorts med eftertanke och en arkitektonisk känsla. Södra långhusets avslut med det smäckra och dekorativa gravkorsgallret från slutet av 1600-talet ger kyrkorummet en vacker och tilltalande prägel. Interiören präglas också av kyrkans omfattande och rika uppsättning av intressanta inventarier.

3 Koret sett från söder år 1969, fotografi Sörmlands museum, Ivar Schnell, M016869, bilden beskuren.

Historik med relevans för ärendet

Altaret och en altarring var före restaureringen 1915 placerade i "kyrkans mittlinje". Landsantikvarie Ivar Schnell skriver att altaret kan ha flyttats hit år 1656. Ovanför altaret hängde då en altartavla. I RAÄ:s bilddatabas, Kulturmiljöbild, finns en odaterad bild, där altaret och altarringen var placerad i långhusets "mittlinje". Altarringen var då vitmålad. Det är dock svårt att se om det är samma altarring som idag sitter i kyrkorummet. År 1915 flyttades altaret till norra sidoskeppet, i samband med en invändig restaurering, då även norra sidoskeppets målningar togs fram. 1968-1969 ersatte altarpupsatsen den tidigare altartavlan.

I Sörmlands museums arkiv finns en bild från år 1969 som visar altaret placerat på sin nuvarande plats i norra sidoskeppet. Altarringen var då placerad något längre mot öster än vad som var fallet före altarringen justerades 2012, se figur 3, och "grindar" i altarringen var placerade längst i öster, på båda sidor.

Enligt arkivhandlingar så togs vissa bänkar och delar av altarringen bort 1972-73. "Avlägsnade delar av altarringen skulle då förvaras på betryggande sätt och föras in i inventarieförteckningen". I samband med detta bör altarringen ha flyttats fram något mot väster.

4 *Koret i norra sidoskeppet sett från söder vid startmötet i mars 2012, fotografi Sörmlands museum, Eva Wockatz (Slm D12-0374).*

UTFÖRDA ÅTGÄRDER

Altarringen flyttades nu återigen ca 50 cm åt öster, vilket motsvarar altarringens placering före 1972-73. Altarringen låg helt löst på kalkstensgolvet och inga ingrepp behövde göras, varken i kalkstensgolvet eller i altarringen. I samband med flyttningen av altarringen så fick det förhöjda träpodiet som ligger innanför altarringen kortas motsvarande längd. Ett äldre knäfall vid altaret låg löst på podiet, och behövde därför inte justeras.

KULTURHISTORISK BEDÖMNING AV UTFÖRDA ÅTGÄRDER

Med beaktande av att altarringen tidigare hade flyttats ansåg Sörmlands museum att den nu genomförda justeringen var rimlig. Sörmlands museum anser inte heller att själva flytten har påverkat kyrkans kulturhistoriska värden. Efter flytten är dock altarringens tidigare placering mycket tydlig, genom att kalkstensgolvet har en ljusare kulör där altarringen varit placerad. Det känns angeläget att golvytan får ett likartat utseende. Inom kort kommer Sköldinge kyrka att rengöras invändigt av en konservator. I samband med dessa arbeten bör även det nu ljusare kalkstensgolvet att retuscheras. Ett muntligt besked från konservatorn är att en möjlig infärgning / retuschering av golvet skulle kunna göras med pigment blandat med en Paralloidlösning. Prov av en konservator bör utföras innan beslut om retuschering tas.

Redovisade arbeten har utförts med antikvarisk medverkan och i samråd i enlighet med Länsstyrelsens beslut. Arbeten godkänns härmed.

5 Samma vy efter flytt av altarringen mot öster, slutbesiktning 5 september 2012. Fotografi Sörmlands museum, Eva Wockatz. (Slm D12-0716).

Källförteckning

Arkiv

Sörmlands museums arkiv, Nyköping

Litteratur

Schnell, I. , Sörmländska kyrkor 50, Sköldinge kyrka, 1950

Riksantikvarieämbetets digitala bilddatabas, Kulturmiljöbild

Opublicerat material

Kyrkokaraktiseringsprojektet. Inventering av kyrkor i Katrineholm kommun, Södermanlands län, Strängnäs stift, 2006

Muntliga uppgifter

Närke Konservatorn AB, Gabor Pasztor

Administrativa uppgifter

Fastighetsuppgifter

Objekt: Sköldinge kyrka

Kommun: Katrineholm

Fastighetsbeteckning: Katrineholm Sköldingeby 8:1

Socken: Sköldinge

Stift: Strängnäs

Län: Södermanland

Ekonomisk karta: Katrineholm 9G 9h

Författningsskydd

Lag (1998:950) om Kulturminnen m m

Kyrkor uppförda före utgången av år 1939 skyddas enligt 4 kap. 3 § Lag (1998:950) om kulturminnen mm (KML). Enligt denna lag ska alla kyrkobyggnader och kyrkotomter som tillhör Svenska kyrkan samt alla begravningsplatser vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas. För byggnader och anläggningar som tillkommit före 1940 gäller att de inte på något väsentligt sätt får ändras utan Länsstyrelsens tillstånd. Detta tillståndskrav gäller också för vissa, särskilt utvalda byggnader och anläggningar som är yngre och som har höga kulturhistoriska värden. Kyrkliga inventarier av kulturhistoriskt värde ska förvaras och vårdas väl. Varje församling ska föra en förteckning över sådana inventarier.

Projektrelaterad information

Fastighetsägare: Katrineholmsbygdens församling, Gert Eriksson, Bievägen 3, 611 46 Katrineholm

Beställare: Katrineholmsbygdens församling, Bievägen 3, 611 46 Katrineholm

Entreprenör: Byggcenter i Katrineholm AB, Håkan Pettersson

Antikvarisk konsult: Eva Wockatz, Sörmlands museum, Box 314, 611 26 Nyköping

Övriga uppgifter

Länsstyrelsen i Södermanlands län, beslut 2012-03-06, dnr 433-6076-2011

Sörmlands museum, dnr KN-KUS12-063

Dokumentationsmaterial

Dokumentationsmaterial i form av arbetsmaterial och fotografier förvaras i Sörmlands museums arkiv, Nyköping.